

- POSITION PAPER -

'Werken als zelfstandige': wat was ook alweer het probleem?

Hartelijk dank voor uw uitnodiging om te mogen reageren op een aantal onderdelen van de plannen uit het regeerakkoord voor de zelfstandigen.

In uw uitnodiging verzoekt u expliciet slechts te reageren op de drie met elkaar samenhangende plannen: 1. Een arbeidsovereenkomst bij een laag tarief, 2. een opt-out mogelijkheid boven een tarief en 3. een opdrachtgeversverklaring voor het tussengebied.

In dit verzoek lijkt ook de impliciete keus van het kabinet besloten om het totale zzp-dossier stap-voor-stap te behandelen. Het doet ons denken aan de beeldspraak 'Hoe eet je een olifant? Hap voor hap.'

Uit de position papers van andere genodigden zien we dat velen zich niet hebben laten beperken door het verzoek sec te reageren op de drie genoemde plannen. Vaak lijkt hieraan ten grondslag te liggen dat ze de voorkeur geven aan een integrale aanpak, in plaats van stap voor stap. Een standpunt dat wel te begrijpen is, de vraag is wel of het een oplossing voor een aantal vraagstukken dichterbij brengt. De reden van die flinke verschillen tussen de posities is ook een verschil in visie van wat nu daadwerkelijk het probleem is.

Over een voorkeur voor een incrementele aanpak of de brede systeemaanpak, daar laten we ons in deze paper verder niet over uit. Dat geeft ons ook de ruimte om – zoals u vraagt – te reageren op de voorgestelde deelmaatregelen.

Geef duidelijkheid over zowel probleem als aanpak

Om te beginnen vinden we het van belang om te memoreren dat er onder zelfstandige professionals, en hun opdrachtgevers, veel weerzin is over de Wet DBA en vooral de manier waarop het vorige kabinet met die maatregel is omgegaan. Weerzin die niet zozeer voortkomt uit de maatregel zelf, maar vanwege de onduidelijkheid over de onderliggende motieven.

Waar was dit nu eigenlijk allemaal om te doen? Die onduidelijkheid werd herhaaldelijk bevestigd in onze eigen formele en informele gesprekken met zowel politici als betrokken ambtenaren van diverse ministeries. Op de expliciet gestelde vraag 'Wat is het doel van de Wet DBA?' kregen wij met regelmatig (verontrustend) sterk uiteenlopende antwoorden. 'Misbruik tegengaan van het zzp-construct door werkgevers', 'gedwongen zelfstandigheid aanpakken', 'oneigenlijk gebruik van zzp-construct door zelfstandigen afremmen', 'te hoge uitgaven via de zelfstandigenaftrek/MKB-vrijstelling', 'uitholling van het solidariteitsbeginsel sociale zekerheid', het lage verdienvermogen van zzp'ers', 'oneigenlijke prijsconcurrentie tussen zzp en MKB', 'te lage verzekeringsgraad zzp', 'te weinig opbouw pensioen door zzp', 'beperkt innovatiekracht'. Het zijn wellicht allemaal legitieme argumenten voor aanpassing van beleid. Maar een expliciete uitspraak van het kabinet welk probleem met welke maatregel wordt aangepakt helpt bij a/ het vergroten van het draagvlak en b/ een te maken afweging in de te volgen strategie.

Immers, een belangrijk deel van alle zelfstandigen, en de opdrachtgevers die graag met hen willen werken, zijn weerbaar en ondernemend genoeg om in te spelen op nieuw beleid en nieuwe regels. Ook als ze het mogelijk niet eens zijn met de inhoud van het beleid. Mits er:

a/ voldoende duidelijkheid is over die regels

b/ die regels een zeer grote mate van zekerheid vooraf geven, en

c/ er een fatsoenlijke overgangperiode is.

Concrete reactie en suggesties

We reageren hieronder graag puntsgewijs op de concreet voorgestelde maatregelen over tarief en de opdrachtgeversverklaring.

1. Een stapsgewijze aanpak, zoals het kabinet voorstaat, heeft als voordeel dat de meest urgente problemen eerst aangepakt kunnen worden. Het kan daarbij zinvol zijn om eerst het effect van die maatregel te bekijken voordat een volgende stap gemaakt wordt. Immers, mogelijk is het grootste probleem dan al opgelost.
2. Het instellen van tariefgrenzen is een weinig verfijnde en fraudegevoelige aanpak. Maar het past wel bij de stapsgewijze en pragmatische aanpak. Het geeft bovendien uitgesproken duidelijkheid, vooral richting opdrachtgevers. Reden voor ons ook om in onze position paper voor de hoorzitting in de Tweede Kamer over de Wet DBA (30 nov 2016) een tariefgrens ook centraal te zetten in ons 'interim oplossing Wet DBA'.
3. Een ondergrens voor een 'inhuurtarief' voor opdrachtgevers, zoals deze is voorgesteld, is wat ons betreft een passende en vooral ook duidelijke maatregel. Daarbij kunnen wij ons wel voorstellen dat de ondergrens wel iets hoger komt te liggen (bijv 2 maal het minimumloon).
4. Het onderscheid tussen regulier en niet-reguliere werkzaamheden zal in de praktijk tot veel discussie gaan leiden en het is voor ons ook de vraag in hoeverre het daadwerkelijk iets toevoegt in de bestrijding van problemen in de zzp-markt, bijvoorbeeld aan de onderkant van de markt.
5. Wij pleiten voor een uitbreiding van een opt-out voor korte opdrachten, bijvoorbeeld voor alle opdrachten (mits boven het minimumtarief) van korter dan 500 uur op jaarbasis. Een flink deel van alle zelfstandigen heeft veel verschillende opdrachten en veel verschillende opdrachtgevers (zie cijfers ZEA/CBS). Dat impliceert ondernemerschap (dus geen misbruik fiscale voorzieningen) en maakt de kans op gedwongen schijnzelfstandigheid wel heel klein (na een te laag tarief is dat o.i. maatschappelijk gezien het grootste probleem dat via de 'nieuwe' Wet DBA aangepakt kan worden). Ook Prof. Boot heeft een suggestie gedaan in deze richting. Dit geeft veel duidelijkheid voor een groot deel van de arbeidsmarkt en verlaagt de administratieve lasten fors (moet er namelijk anders ook een opdrachtgeversverklaring ingevuld worden voor een opdracht van een paar uur?).
6. Voor het genoemde opt-out-tarief boven de 75 euro denken wij dat die grens zonder al te grote nadelige gevolgen wel wat lager kan.
7. Bij de opt-out van 75 euro zien wij meer in een verlenging van de termijn naar bijv. twee jaar (met uitzonderingsmogelijkheid) dan in het onderscheid tussen reguliere en niet-reguliere arbeid. Het kabinet lijkt hier impliciet een grens te willen stellen aan zelfstandigenconstructies waarbij een zzp'er zeer langdurig bij één opdrachtgever werkt. Het gaat dan waarschijnlijk om het idee dat zo'n zzp'er geen recht heeft op de fiscale ondernemersfiscale voordelen. Indien dat het geval is, dan lijkt het ons ook logischer om niet zozeer restricties op te leggen aan de opdrachtgever, maar om de aangiftecontrole bij de zelfstandigen aan te scherpen (een expliciete aankondiging daarvan zal zijn effect niet missen).
8. Wij wijzen nadrukkelijk ook nog op de aanbeveling van Prof. Boot om, al is het voor een tussenfase, de scheiding tussen de fiscale en de arbeidsrechtelijke beoordeling van de opdrachtgever/opdrachtnemer-relatie (tijdelijk) weer te herstellen. Dat geeft (tijdelijk) de ruimte voor helderheid via fiscale regels, zonder de complexere aanpassing van het arbeidsrecht.
9. Met het enigszins verhogen van het minimumtarief, het mogelijk verlagen van het opt-out tarief plus het invoeren van een opt-out voor korte opdrachten, wordt het 'grijs gebied' waarin met een opdrachtgeversverklaring gewerkt moet worden, fors verkleind. Zonder dat dit de essentie van de doelstelling van het kabinetsbeleid onderuithaalt.
10. Binnen dat grijze gebied zou wat ons betreft eerst een sectorale aanpak passen. Om zo eerst kwetsbare sectoren prioriteit te kunnen geven, sectorgerichte afspraken te maken (conform de doelstelling vna de Wet DBA) en te kunnen experimenteren met de haalbaarheid van een webmodule.

Leiden, 23 januari 2018

Hugo-Jan Ruts

ZIPconomy